

Nowe władze Towarzystwa

24 czerwca 2020 roku odbyło się Walne Zebranie Członków PTPN. W związku z obostrzeniami wynikającymi z pandemii koronawirusa wszyscy uczestnicy byli zaopatrzeni w maseczki ochronne oraz rękawiczki, zachowano również dystans społeczny, aby spotkanie odbyło się w bezpiecznych warunkach. Walne Zebranie rozpoczęło się o godzinie 17:00 od wyboru na przewodniczącego prof. Czebreszuka. Następnie głos zabral sekretarz generalny prof. Filip Kaczmarek, który przedstawił sprawozdania: z działalności Towarzy-

stwa oraz finansowe za 2019 r. Przyjęto plany działalności i budżet na rok 2020, a także wybrano nowe władze na kadencję 2020-2023.

W skład nowego prezydium zarządu PTPN weszli:

Prezes: prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu);

Wiceprezesi: prof. dr hab. Bogdan Miśkowiak (Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu), prof. UAM dr hab. Przemysław Matusik (Wydział Historii UAM), prof. dr hab. Paweł Churski (Wydział

Członkowie Prezydium Zarządu PTPN kadencji 2020-2023. Od lewej prof. UAM dr hab. P. Matusik (wiceprezes), prof. dr hab. B. Miśkowiak (wiceprezes), prof. dr hab. P. Churski (wiceprezes), prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek (prezes), dr L. Henczel (zastępczyni sekretarza generalnego), dr hab. inż. Z. Karaszewski (zastępca sekretarza generalnego), prof. UEP dr hab. G. Kotliński (podskarbi)

Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM);

Sekretarz generalny: prof. UAM dr hab. Rafał Dobek (Wydział Historii UAM);

Zastępcy sekretarza generalnego: dr Ligia Henczel (Wydział Pedagogiczno-Artystyczny Uniwersytetu Adama Mickiewicza), dr hab. inż. Zbigniew Karaszewski

Przemówienie nowowybranego Prezesa PTPN prof. UEP dr hab. Filipa Kaczmarka. Fot. P. Krawczyk

(Sieć Badawcza Łukasiewicz Instytut Technologii Drewna);

Podskarbi: prof. UEP dr hab. Grzegorz Kotliński (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu);

Zastępca podskarbiego: prof. UAM dr hab. Damian Szymczak (Wydział Historii UAM);

Redaktor główny wydawnictwa: dr Jakub Kępiński (Wydział Prawa i Administracji UAM Poznań).

Powołany został także nowy skład komisji rewizyjnej. Przewodniczącym został prof. UAM dr hab. Jaromir Jeszke, zaś członkami prof. UAM dr hab. Zbigniew Pilarczyk, prof. dr hab. Jerzy Sowiński, dr Witold Miedziak, dr Karol Siemaszko.

Prof. Filip Kaczmarek w wystąpieniu programowym, wygłoszonym przed wyborem, zapowiedział kontynuację dzieła prof. Andrzeja Gulczyńskiego, ustępującego prezesa PTPN. Podkreślił, iż filarami działalności Towarzystwa są i pozostaną: integracja środowiska naukowego, interdyscyplinarność badań wraz z wymianą myśli, innowacyjność w działaniu. Dzięki takiej podstawie możliwe będzie połączenie chwalebnej przeszłości, teraźniejszości wraz z jej kłopotami i nieznanej przyszłości, czyli utworzenie w oparciu o PTPN wielkopolskiego Centrum Dziedzictwa i Rozwoju.

Prof. Kaczmarek podkreślił konieczność syntezy wyjątkowego dziedzictwa kulturowego i naukowego PTPN z otwartością na przyszłość. Odwołał się do słów zawartych w uchwale przyjętej przez Sejm RP z okazji 160 rocznicy powstania Towarzystwa: „Wspólna praca dla pomnożenia polskiego dorobku naukowego i zachowania dziedzictwa kulturowego, nieprzerwanie przynosi znakomite owoce i godna jest upamiętnienia”. Prof. Kaczmarek podkreślił, że właśnie ten wspólnotowy wymiar pozwoli na realizację statutowych zadań Towarzystwa – *pielęgnowanie nauki, literatury i sztuki*.

Rada Biblioteczna i Rada Wydawnicza PTPN

23 października 2020 r. odbyło się posiedzenie Zarządu Towarzystwa. Ze względu na warunki pandemiczne miało ono charakter zdalny. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Zarządu: prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek (prezes), prof. dr hab. Bogdan Miśkowiak (wiceprezes), prof. dr hab. Paweł Churski (wiceprezes), prof. UAM dr hab. Przemysław Matusik (wiceprezes), prof. UAM dr hab. Rafał Dobek (sekretarz generalny), dr Ligia Henczel (zastępca sekretarza generalnego), dr hab. inż. Zbigniew Karaszewski (zastępca sekretarza generalnego), prof. UEP dr hab. Grzegorz Kotliński (podskarbi); przewodniczący wydziałów: prof. dr hab. Tomasz Jurek (Wydział II), prof. UAM dr hab. Justyna Wiland-Szymańska (Wydział III), prof. dr hab. Ewa Florek (Wydział IV), prof. UAM dr hab. Jacek Kowalski (Wydział VII). Na posiedzeniu obecni byli z głosem doradczym: prof. UAM dr hab. Jaromir Jeszke (przewodniczący Komisji Rewizyjnej), dr Norbert Delestowicz (dyrektor biblioteki), mgr Oma Peisert (dyrektor biura zarządu).

Na wniosek Prezesa PTPN, prof. Filipa Kaczmarka, wobec upływu kadencji tego organu, Zarząd powołał nową Radę Biblioteczną PTPN. W jej skład weszli: dr Małgorzata Dąbrowicz – dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, mgr Anna Gruszecka – dyrektor Biblioteki Raczyńskich, prof. Artur Jazdon – były dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, mgr Henryk Krystek – dyrektor Archiwum Państwowego w Poznaniu, prof. Piotr Pokora – poprzedni przewodniczący Rady Bibliotecznej PTPN, prof. Andrzej Gulczyński – były prezes PTPN oraz dr Ligia Henczel – kierownik Zakładu Informacji Naukowej UAM.

Pan prof. Filip Kaczmarek wystąpił także z wnioskiem o powołanie Rady Wydawniczej PTPN. Obecni na spotkaniu przewodniczący wydziałów poprosili jednak o przedłużenie terminu zgłaszania kandydatów do Rady. W trakcie dyskusji prof. Kaczmarek przychylił się do tej propozycji, którą Zarząd następnie zaakceptował.

Zarząd zgodził się także, by wybory władz poszczególnych wydziałów, które zgodnie ze statutem powinny odbyć się do końca października 2020 r., ze względu na pandemię zostały przeprowadzone do końca czerwca 2021 roku.

Wydział III Matematyczno-Przyrodniczy

Spotkanie sprawozdawczo-wyborcze odbyło się w dniu 29 października 2020 roku w trybie zdalnym. W trakcie spotkania wybrano nowe władze Wydziału oraz Komisji Biologicznej i Komisji Geograficzno-Geologicznej.

Władze Wydziału na kadencję 2020-2024

prof. UAM dr hab. Małgorzata Mazurek – przewodnicząca Wydziału;
prof. dr hab. Grzegorz Jackowski – zastępca przewodniczącej Wydziału;
prof. UP dr hab. Maria Drapikowska – sekretarz Wydziału.

Władze Komisji Biologicznej na kadencję 2020-2024

prof. UAM dr hab. Julian Chmiel – przewodniczący Komisji;
mgr Paweł Urbański – sekretarz Komisji.

Władze Komisji Geograficzno-Geologicznej na kadencję 2020-2024

prof. UAM dr hab. Alina Zajadacz – przewodnicząca Komisji;
prof. UAM dr hab. Agata Duczmal-Czernikiewicz – sekretarz Komisji.

Wydział VI Nauk Rolniczych i Leśnych

Spotkanie sprawozdawczo-wyborcze odbyło się 17 grudnia 2020 roku z użyciem narzędzi komunikacji na odległość. W trakcie spotkania wybrano władze Wydziału oraz Komisji Nauk Leśnych.

Władze Wydziału na kadencję 2020-2024

prof. UPP dr hab. inż. Arkadiusz Tomczak – przewodniczący Wydziału;
prof. UPP dr hab. inż. Cezary Beker – wiceprzewodniczący Wydziału;
dr hab. inż. Zbigniew Karaszewski – sekretarz Wydziału.

Władze Komisji Nauk Leśnych na kadencję 2020-2024

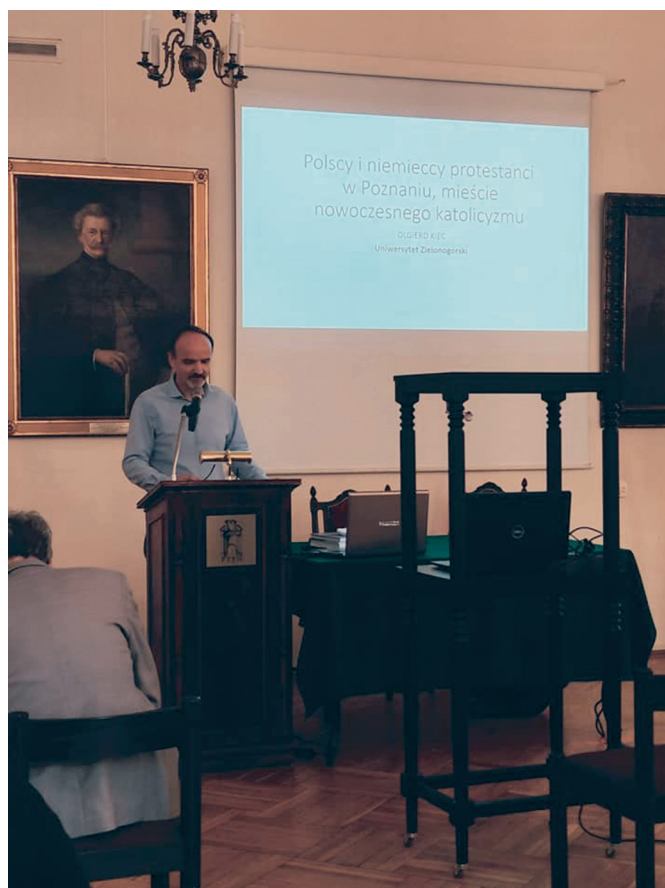
prof. UPP dr hab. Tomasz Jelonek – przewodniczący Komisji;
dr inż. Anna Krysztofiak-Kaniewska – sekretarz Komisji.

Poznański sposób na niepodległość: II Rzeczpospolita

W drugiej połowie roku, mimo niełatwych warunków, kontynuowaliśmy realizację projektów kulturalnych, w tym wykładów otwartych w ramach cyklu *Poznański sposób na niepodległość: II Rzeczpospolita*. W wyniku obostrzeń sanitarnych część wykładów, w okresie od lipca do października, odbyła się hybrydowo: stacjonarnie w Sali Posiedzeń PTPN oraz poprzez transmisję na kanale Towarzystwa w serwisie YouTube. Od połowy października wykłady transmitowane były tylko w Internecie.

W okresie od lipca do grudnia odbyły się następujące wykłady:

- prof. UAM dr hab. Rafał Witkowski (Wydział Historii UAM), *Żydzi poznańscy i nowoczesny antysemityzm w latach 1919 – 1939*, 2 lipca 2020
- prof. UZ dr hab. Olgierd Kiec (Uniwersytet Zielonogórski), *Niemieccy i polscy ewangelicy w Poznaniu, mieście nowoczesnego katolicyzmu*, 16 lipca 2020
- prof. UKW dr hab. Sławomir Kamosiński (Instytut Prawa i Ekonomii UKW), *Uprzemysłowić Wielkopolskę*, 10 września 2020
- prof. dr hab. Tomasz Mizerkiewicz (Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM), *„Kwiaty na ugorze”? O życiu literackim Wielkopolski*, 24 września 2020
- prof. AM dr hab. Halina Lorkowska (Akademia Muzyczna), *O muzyce i muzykach- Poznańskie Konserwatorium Muzyczne*, 8 października 2020

Wykład prof. UZ dr hab. Olgierda Kieca. Fot. P. Krawczyk

Uczestnicy wykładu prof. UZ dr hab. Olgiera Kieca. Fot. P. Krawczyk

Wykład prof. dr hab. Tomasza Mizerkiewicza. Fot. P. Krawczyk

- prof. UAP dr hab. Rafał Boettner – Łubowski (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu), *Poznańska „Zdobnicza” i artyści*, 15 października 2020
- prof. dr hab. Janusz Karwat (Instytut Kultury Europejskiej w Gnieźnie), *Życie codzienne żołnierzy w poznańskim garnizonie*, 22 października 2020
- dr Ligia Henczel (Wydział Pedagogiczno – Artystyczny w Kaliszu UAM), *Włoskie akcenty w międzywojennym Poznaniu*, 12 listopada 2020
- prof. UW r dr hab. Miron Urbaniak (Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych UW r), *Elektryfikacja miast Poznańskiego*, 26 listopada 2020
- prof. UAM dr hab. Ryszard Wryk (Wydział Historii UAM), *Na szkolnym boisku i z olimpijskimi laurami*, 3 grudnia 2020
- prof. UAM dr hab. Andrzej Gulczyński (Wydział Prawa i Administracji UAM), *Prawo i samorządność. Wartości i symbole*, 17 grudnia 2020

Wykłady odbywające się w ramach projektu *Poznański sposób na niepodległość* były zwieńczeniem części cyklu poświęconego II Rzeczypospolitej. Jednakże ze względu na niezmiennie zainteresowanie wśród Poznaniaków tym projektem, postanowiliśmy o jego kontynuacji. Kolejna część będzie dotyczyła zmagania Poznaniaków w walce o niepodległość w okresie II wojny światowej i latach powojennych (do 1956 roku).

Projekt odbywa się przy współfinansowaniu ze środków Urzędu Miasta Poznania. Patronatów honorowych udzielili Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego oraz Jacek Jaśkowiak, Prezydent Miasta Poznania.

Chcielibyśmy również podziękować wszystkim zaangażowanym prelegentom, którzy podzielili się z nami swoimi badaniami nad dążeniami Poznaniaków do odzyskania niepodległości.

Dziedzictwo Wielkopolski

W 2020 roku realizowaliśmy również drugą edycję projektu pt. *Dziedzictwo Wielkopolski. Cykl wykładów popularyzujących wiedzę o regionie*. Mimo epidemicznych warunków udało nam się zrealizować zarówno zaplanowane seminaria regionalistyczne, jak również wykłady zamiejscowe, a także sesję naukową, choć część z tych spotkań odbyła się tylko w trybie zdalnym.

W sierpniu i wrześniu w Sali Posiedzeń PTPN zorganizowaliśmy dwa seminaria regionalistyczne: 19 sierpnia prof. UAM dr hab. Ewa Syska przeprowadziła pierwsze seminarium regionalistyczne pt. *Zapomniani Wielkopolanie i ich historie, czyli jak czytać pruskie karty meldunkowe*. Podczas seminarium uczestnicy dowiedzieli się czym była Kartoteka Ewidencji Ludności Poznania i poznali jej historię, rozpoczęli naukę rozczytywania przykładowych pruskich kart meldunkowych.

23 września prof. dr hab. Tomasz Jurek przeprowadził drugie seminarium regionalistyczne pt. *Jak rozumiem stare pismo? Paleografia łacińska*. Podczas zajęć uczestnicy przestudiowali historię rozwoju pisma w średniowieczu, poznali podstawowe skróty używane przez średniowiecznych mnichów przy pisaniu rozmaitych dokumentów.

Druga część projektu obejmowała wykłady zamiejscowe organizowane przy współpracy muzeów, stowarzyszeń i instytucji kultury z Wielkopolski. Członkowie PTPN prezentowali swoje badania mieszkańcom Pleszewa, Piły, Środy Wielkopolskiej, Ostrowa Wielkopolskiego oraz Szamotuł. Wykłady odbyły się częściowo stacjonarnie, częściowo zdalnie.

15 października odbyły się dwie prelekcje. W Muzeum Regionalnym w Pleszewie miał miejsce wykład prof. UAM dr hab. Błażeja Osowskiego pt. *Mowa Wielkopolan a język ogólnopolski*.

Wykład otwarty w Muzeum Regionalnym w Pleszewie wygłosił prof. UAM dr hab. Błażej Osowski. Fot. K. Rutkowska (Muzeum Regionalne w Pleszewie)

Wykład otwarty w Muzeum Stanisława Staszica w Pile wygłosił dr hab. Artur Jazdon. Fot. Muzeum Stanisława Staszica

Seminarium pt. *Zapomniani Wielkopolanie i ich historie, czyli jak czytać pruskie karty meldunkowe* poprowadziła prof. UAM dr hab. Ewa Syska. Fot. P. Krawczyk

W Muzeum Stanisława Staszica w Pile został zorganizowany wykład dr hab. Artura Jazdona pt. *Trwałe wartości dorobku wydawców wielkopolskich do II wojny światowej*.

Natomiast 17 października w Średzkim Towarzystwie Naukowo-Kulturalnym odbył się wykład prof. UAM dr hab. Błażeja Osowskiego pt. *Mowa Wielkopolan a język ogólnopolski*.

Z powodu wprowadzonych ograniczeń, kolejne wykłady odbyły się za pomocą transmisji internetowej. 23 października w Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego miał miejsce wykład dr hab. Artura Jazdona pt. *Nad spiz trwalsze, czyli o wielkopolskich wydawnictwach i wydawcach do 1939 r.*

10 listopada dla studentów Uniwersytetu III Wieku działającego przy Stowarzyszeniu Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. ks. Piotra Skargi w Szamotułach prelekcję pt. *Muzyczne dziedzictwo dawnej Wielkopolski* wygłosiła prof. UAM dr hab. Aliny Mądry.

17 listopada dla studentów Uniwersytetu III Wieku działającego przy Stowarzyszeniu Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. ks. Piotra Skargi w Szamotułach prelekcję pt. *Mowa Wielkopolan a język ogólnopolski* wygłosił prof. UAM dr hab. Błażej Osowski.

Realizowany projekt wieńczyła sesja naukowa, która odbyła się 15 grudnia 2020 roku poprzez wykorzystanie aplikacji Zoom. Spotkanie dotyczyło tematyki muzealniczej, popularyzatorskiej oraz było prezentacją swoistych doświadczeń instytucji regionalnych w kwestii propagowania dziedzictwa kulturowego Wielkopolski.

Druga edycja projektu współfinansowana była ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego

Seminarium pt. *Jak czytać i rozumieć stare pismo? Paleografia łacińska* poprowadził prof. dr hab. Tomasz Jurek. Fot. P. Krawczyk

oraz Fundacji Zakłady Kórnickie. Patronatów honorowych udzielili Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego oraz Jacek Jaśkowiak, Prezydent Miasta Poznania.

Ogólnopolska konferencja naukowa pt. *Praca organiczna: osoby, miejsca, procesy*

Kolejnym realizowanym w 2020 roku przez PTPN projektem była konferencja naukowa pt. *Praca organiczna: osoby, miejsca, procesy*, która odbyła się w dniach 13-14 października.

Podczas dwudniowej konferencji wygłoszono 7 mini wykładów, 15 referatów. Konferencja ze względu na obostrzenia związane z pandemią odbyła się za pośrednictwem platformy Zoom - narzędzia do prowadzenia wideokonferencji.

W pierwszym dniu konferencji odbył się zaplanowany blok specjalistyczny, w ramach którego zaproszeni specjaliści z pięciu polskich ośrodków naukowych wygłosili mini wykłady:

- prof. UAM dr hab. Przemysław Matusik (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu): *Poznańskie początki pracy organicznej*;
- prof. UKW dr hab. Maciej Gloger (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy): *Filozoficzne źródła dziewiętnastowiecznego organicyzmu w Polsce*;

- prof. UZ dr hab. Tomasz Nodzyński (Uniwersytet Zielonogórski): *Instytucje i ludzie pracy organicznej w zachodniej Wielkopolsce do 1939 roku*;
- prof. IH PAN dr hab. Tomasz Krzemiński (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN): *Praca organiczna na Pomorzu w XIX wieku. Uwarunkowania – ludzie – powiązania międzydzielnicowe*;
- prof. UMCS dr hab. Mariusz Korzeniowski (Uniwersytet Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie): *Polacy ukraiński wobec idei pracy organicznej w latach 1864–1914*;
- dr Mariusz Menz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu): *Idea pracy organicznej w Galicji okresu autonomii*;
- prof. UAM dr hab. Andrzej Gulczyński (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu): *Praca organiczna: od encyklopedii do Encyklopedii*.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od panelu pt. *Wielkopolski Szlak Pracy Organicznej*, podczas którego

po raz pierwszy publicznie zostały przedstawione koncepcje autorskie szlaku, złożone w ramach konkursu zorganizowanego w ubiegłym roku kalendarzowym przez Departament Kultury UMWW.

Biblioteka PTPN ponownie otwarta!

20 lipca 2020 roku, po trwającym od połowy marca lockdownie, Biblioteka PTPN została ponownie otwarta dla swoich czytelników. Jednakże z powodu trwającej pandemii koronawirusa obowiązują nadal pewne ograniczenia.

Zamknięta pozostaje czytelnia, a także nie można korzystać z komputerów stacjonarnych w katalogu. Możliwe jest wypożyczenie i zwrócenie książek, które przechodzą obowiązkową kwarantannę.

Jednocześnie wszyscy czytelnicy odwiedzający gmach biblioteki są zobligowani do dezynfekcji rąk, zasłaniania nosa i ust oraz zachowania 2 m dystansu społecznego.

Środki i materiały ochronne dla czytelników oraz pracowników Biblioteki PTPN zostały zakupione w ramach projektu *Przystosowanie Biblioteki PTPN do ponownego otwarcia* finansowanego przez Urząd Miasta Poznania.

Cztery zgłoszone do konkursu koncepcje ogłosili:

- prof. GSW dr hab. Armin Mikos v. Rohrscheidt (Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Millennium)
- prof. UAM dr hab. Andrzej Gulczyński, prof. UEP dr hab. Filip Kaczmarek, prof. UEP dr hab. Agnieszka Niezgoda, prof. UAM dr hab. Alina Zajadacz (Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk)
- Dawid Abramowicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
- prof. UEP dr hab. Agnieszka Ziomek

W dalszej części panelu dyskusję nad WSPÓ prowadził Włodzimierz Mazurkiewicz, Dyrektor Departamentu Kultury UMWW, a także zaznajomił obecnych z aktualnie prowadzonymi pracami nad powstaniem WSPÓ.

Kolejne cztery godzinne panele skupiały się wokół projektowego bloku regionalistycznego. Referaty ogłosili przedstawiciele instytucji kultury, muzeów, bibliotek oraz regionaliści. Paneliści reprezentowali następujące instytucje: Muzeum Narodowe w Poznaniu, Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy, Muzeum Archidiecezjalne w Poznaniu, Bibliotekę Raczyńskich w Poznaniu, Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, Towarzystwo im. Hipolita Cegielskiego. W trakcie konferencji swoje referaty ogłosili również pracownicy Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Konferencja zorganizowana została przy współfinansowaniu ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego. Patronatów honorowych udzielili Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego oraz Jacek Jaśkowiak, Prezydent Miasta Poznania.

Przystosowanie sekretariatu i dystrybucji PTPN do nowych warunków

W związku z drugą falą epidemii COVID-19, dynamicznym wzrostem zakażeń, a także wprowadzaniem kolejnych obostrzeń w celu zapobieganiu rozprzestrzeniania się epidemii COVID-19, PTPN zabezpieczyło pomieszczenie sekretariatu i dystrybucji poprzez zamontowanie osłony ochronnej z plexi, zakup środków do dezynfekcji i maseczek ochronnych. Jednocześnie została zakupiona kamera cyfrowa, aby w jak najlepszej jakości nagrywać organizowane wydarzenia, a następnie relacje z nich zamieszczać w Internecie.

Środki i materiały ochronne, a także kamera cyfrowa zostały zakupione w ramach projektu *Działania zapobiegające rozprzestrzenianiu się epidemii COVID-19 w PTPN oraz podtrzymujące działalność kulturalną i naukową*, finansowanego przez Urząd Miasta Poznania.

Prace konserwatorskie

Na początku września rozpoczęła się, trwająca do połowy listopada 2020 r., renowacja zabytkowych okien w Sali Posiedzeń PTPN. Kompleksowe prace renowacyjno – rekonstrukcyjne obejmowały 11 oryginalnych XIX-wiecznych okien skrzynkowych (w tym jedno balkonowe) w zabytkowym budynku Towarzystwa.

Firma pana Mariana Domanieckiego profesjonalnie odrestaurowała stolarkę okienną, ale też częściowo dokonała rekonstrukcji elementów skrzydeł okiennych, futryn i parapetów. Modrzewiowe ramy ze szprosami oczyszczono ze starych farb, poddano gruntowaniu, aby zabezpieczyć i wzmocnić po-

wierzchnię. Drewno zabezpieczono również preparatem przeciwgrzybiczym, następnie szpachlowano, flekowano i szlifowano. Po naniesieniu dwukrotnie podkładu i ponownym szlifowaniu pomalowano dwukrotnie na kolor biały. Mosiężne zawiasy i stare okucia przymykowe oczyszczono i naprawiono. Dorobiono (wykonano odlewy według oryginałów) 12 klamek. Udało się ponownie osadzić stare oryginalne szyby w ramach okien.

Prace były wykonane pod nadzorem Miejskiego Konserwatora Zabytków i dzięki dofinansowaniu Miejskiego Konserwatora Zabytków oraz Fundacji Zakłady Kórnickie.

Renowacja zabytkowych okien. Fot. Katarzyna Kalicka

Konferencje

W 2020 roku PTPN zorganizowało i współorganizowało kilka konferencji naukowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym.

- 17 września w Sali Posiedzeń PTPN odbyła się konferencja pod tytułem *Zabytkowe miasta Wielkopolski. Historia i konserwacja*, organizowana przez Wydział Nauk o Sztuce PTPN oraz Oddział Poznański Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Konferencja odbywała się pod patronatem pani Jolanty Goszczyńskiej – Wielkopolskiej Wojewódzkiej Konserwator Zabytków.
- w dniach 9-12 grudnia odbyła się kolejna edycja Seminarium Mediewistycznego pod tytułem *Klasztor i kolegiata w średniowiecznej Europie*. Konferencja w związku z epidemią została przeprowadzona online. Na stronie FB PTPN-u zamieszczona została relacja z wydarzenia w języku polskim. Natomiast na profilu FB Instytutu Historii Sztuki UAM miał miejsce stream konferencji w języku francuskim. Konferencja została dofinansowana z programu *Doskonała nauka* Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
- 12 grudnia na platformie TEAMS odbyła się konferencja *Kliniczno-parakliniczne korelacje w praktyce lekarskiej XXI wieku* organizowana przez Zakład Neurochemii i Neuropatologii, Klinikę Neurochirurgii i Neurotraumatologii oraz Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Konferencja adresowana była do lekarzy różnych specjalności, a podczas wystąpień podejmowano zagadnienia związane z wyzwaniami współczesnej diagnostyki.

Dyskusja po referacie Andrzeja Billerta pt. *Historyczne nawierzchnie. Problemy z ich ochroną w zabytkowych wnętrzach urbanistycznych*

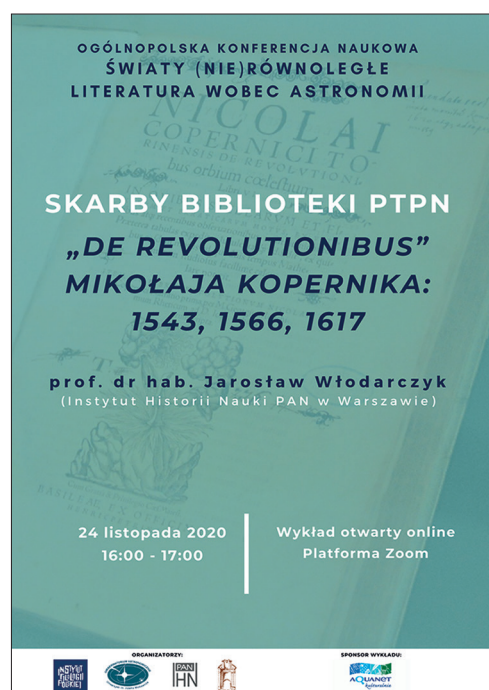

Skarby Biblioteki PTPN

W ramach ogólnopolskiej konferencji *Światy (Nie)równoległe. Literatura wobec astronomii* zorganizowanej przez Instytut Filologii Polskiej i Instytut Obserwatorium Medyczne UAM, Instytut Historii Nauki PAN oraz Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 24 listopada 2020 roku prof. dr hab. Jarosław Włodarczyk (Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk) wygłosił wykład z cyklu: Skarby Biblioteki PTPN, pod tytułem *De revolutionibus* Mikołaja Kopernika: 1543, 1566, 1617. Uczestnicy spotkania mieli okazję podziwiać egzemplarze różnych wydań *O obrotach sfer niebieskich* z księgozbioru Biblioteki PTPN. Sponsorem wykładu była firma Aquanet S.A.

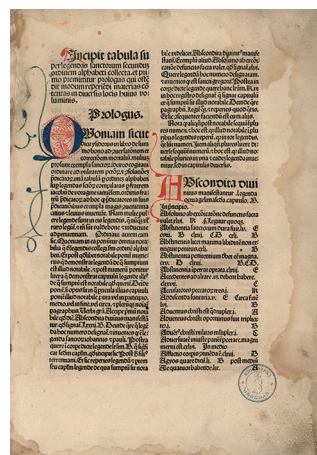
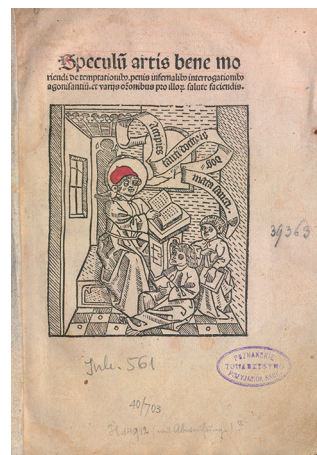
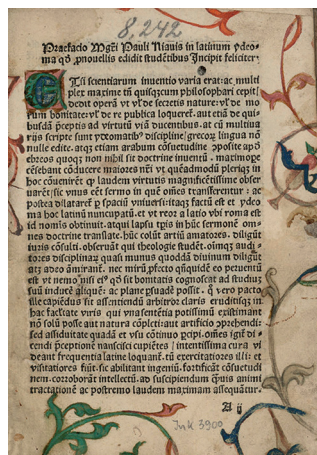
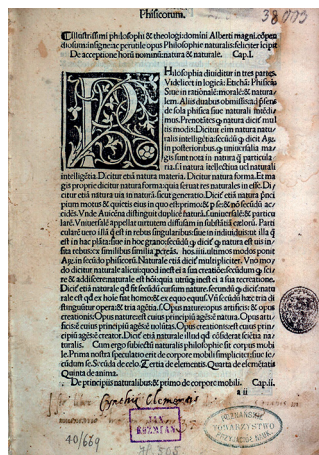
Grant badawczy w PTPN

Miło nam ogłosić, że z końcem września w PTPN rozpoczęła się realizacja projektu badawczego pt. *Differentiae: ponowne odkrycie wczesnonowożytnej metody prawoporównawczej wobec rosnącej hybrydowości normatywnej*, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w konkursie Sonatina 4. Jest to pierwszy, realizowany w Towarzystwie tego typu projekt, a jego kierownikiem został dr Piotr Alexandrowicz, doktor nauk prawnych, magister prawa, teologii i prawa kanonicznego, stypendysta m.in. MNiSW.

Zakończenie projektu digitalizacyjnego

W minionym roku zakończony został dwuletni projekt pt. *Digitalizacja starych druków i rękopisów matematycznych oraz poloników (XVI-XVII w.) ze zbiorów Biblioteki PTPN i ich udostępnienie w Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej – kontynuacja*, dofinansowanego w ramach umowy nr 863/P-DUN/2019 ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Albertus Magnus, *Philosophia pauperum...*
Niavis Paulus, *Latina idiomata...*

Ars moriendi „Cum de praesentis exilii miseria mortis transitus...”
Jacobus de Voragine, *Legenda aurea sanctorum...*

Sukcesy członków PTPN

29 czerwca członkini PTPN, prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska została wybrana na stanowisko Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pani Rektor jest pierwszą kobietą wybraną na to stanowisko w ponad 100-letniej historii UAM. Podczas kadencji 2016-2020 pełniła funkcję prorektorki ds. studenckich UAM. 23 lipca prof. Bogumiła Kaniewska, jako Rektor UAM, została przewodniczącą Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich na kadencję 2020-2024.

Na UAM 7 lipca wybrano nowych prorektorów. Wśród nich znalazło się troje członków PTPN: prof. Rafał Witkowski, prof. Joanna Wójcik, prof. Katarzyna Dziubalska-Kołaczyk.

Członkini PTPN prof. Hanna Suchocka (Wydział Prawa i Administracji UAM) otrzymała 8 lipca z rąk JM Rektora UAM prof. Andrzeja Lesickiego medal „Homini Vere Academico”. Rektor podkreślił, że „prof. Suchocka poświęciła się nauce, pracy i polityce, ale zawsze pamiętała i pamięta o swoim uniwersytecie, a medal jest swego rodzaju podziękowaniem za ofiarną pracę dla dobra Uniwersytetu”. Natomiast 30 września w auli Ossolineum prof. Suchocka odebrała Nagrodę Jana Nowaka-Jeziorańskiego, przyznaną osobom i instytucjom, które miały znaczący udział w obaleniu komunizmu, odzyskaniu przez Polskę niepodległości oraz wniosły istotny wkład w budowę i kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w Polsce oraz w Europie Środkowej i Wschodniej.

Prof. Andrzej Gulczyński (prezes PTPN w latach 2014-2020) został 14 lipca wyróżniony przez Senat

i Rektora Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu prof. Wojciecha Horę Medalem Stulecia tej uczelni.

Członkini PTPN prof. Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz (Wydział Prawa i Administracji UAM) otrzymała 16 lipca z rąk JM Rektora UAM prof. Andrzeja Lesickiego medal „Homini Vere Academico”. Podczas uroczystości Rektor Lesicki podkreślił, że medal jest wyrazem uznania za ofiarną i wieloletnią pracę na rzecz Uniwersytetu.

Członkini honorowa PTPN prof. Hanna Kočka-Krenz została laureatką Nagrody Lednickiego Orła Piastowskiego. Wręczenie nagrody odbyło się 16 września 2020 roku.

22 września Polska Akademia Umiejętności przyznała na wniosek PTPN nagrodę naukową imienia Mikołaja Kopernika w dziedzinie medycyny zespołowi pod kierunkiem prof. Marka Ruchały (Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu) za opracowanie zastosowania nowoczesnych metod diagnostyki i leczenia nowotworów tarczycy. Nagrodę w dziedzinie nauk o Ziemi otrzymali z kolei profesorowie Piotr Ilnicki oraz Wojciech Lech Szajdak za dwie wybitne monografie naukowe. Jedną z nich – *Zanikanie torfowisk* wydana została przez PTPN.

28 września członkini Wydziału Historii i Nauk Społecznych PTPN prof. dr hab. Ewa Domańska została wybrana na przewodniczącą Komisji Teorii Historiografii oraz Metodologii Historii. Komisja została reaktywowana przy Komitecie Nauk Historycznych PAN.

Podczas inauguracji roku akademickiego 2020/2021 na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, członek PTPN prof. Andrzej Kostrzewski odebrał medal „Palmae Universitatis Studiorum Posnaniensis”.

Z żałobnej karty

W ciągu ostatnich miesięcy opuściło nas kilku zasłużonych członków, których wspominamy poniżej:

- **dr Halina Wiatr** – Członek Wydziału I Filologiczno-Filozoficznego od 1987 r., Komisja Filologiczna
- **prof. dr hab. Julian Musielak** – Członek Wydziału III Matematyczno-Przyrodniczego 1969 r., Komisja Matematyczno-Przyrodnicza
- **ks. dr hab. Leszek Wilczyński** – Członek Wydziału II Historii i Nauk Społecznych od 2002 r., wiceprzewodniczący Komisji od 2002 do 2006, przewodniczący Komisji od 2006
- **prof. dr hab. Wojciech Dzeduszycki** – Członek Wydziału II Historii i Nauk Społecznych od 1979 r., Komisja Archeologiczna
- **ks. mgr Alfred Wittke** – Członek Wydziału II Historii i Nauk Społecznych od 1982 r., Komisja Teologiczna
- **ks. kan. prof. dr hab. Bogdan Poniży** – Członek Wydziału II Historii i Nauk Społecznych od 1982 r., Komisja Teologiczna
- **prof. zw. dr hab. dr h. c. Tadeusz Hołubowicz** – Członek Wydziału VI Nauk Rolniczych i Leśnych od 1973 r., Komisja Nauk Rolniczych, Wydział Nauk Rolniczych
- **prof. dr hab. n. med. Zygmunt Szmeja** – Członek Wydziału IV Lekarskiego od 1990 r., Komisja Medycyny Doświadczalnej od 1990, Komisja Medycyny Okooperacyjnej od 2000, Wydział Lekarski od 1990.

NOWOŚCI WYDAWNICZE PTPN

Audiodeskrypcja i jej pogranicza, red. Małgorzata Rybka, Marta Wrześniewska-Pietrzak, Beata Jerzakowska-Kibenko

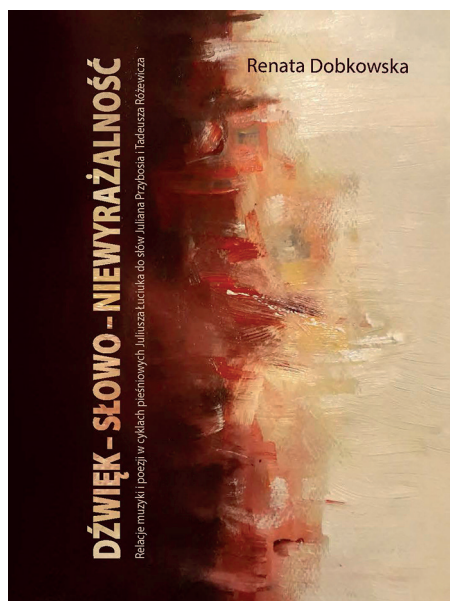
W tomie *Audiodeskrypcja i jej pogranicza* podjęto kwestię funkcjonowania osób z niepełnosprawnością wzroku we współczesnym świecie, ciągle jeszcze wymagającym wprowadzenia rozwiązań zmniejszających bariery m.in. w dostępie do edukacji czy kultury. Autorzy poszczególnych artykułów zwracają uwagę na problem związany ze społecznym postrzeganiem osób z niepełnosprawnością wzroku oraz konieczność wprowadzania różnorodnych rozwiązań w przestrzeniach publicznych. Tematem głównym publikacji jest jedno z nadal niewystarczająco zbadanych narzędzi – audiodeskrypcja, która z powodzeniem może zostać wykorzystana zarówno w edukacji, jak i w placówkach kulturalnych. Mamy nadzieję, że przedstawione tu zagadnienia dotyczące samej audiodeskrypcji i jej pograniczy okażą się cenne dla innych badaczy, studentów, nauczycieli języka polskiego i zwiększą możliwość pełnego, aktywnego uczestniczenia osób z niepełnosprawnością wzroku w życiu społecznym.

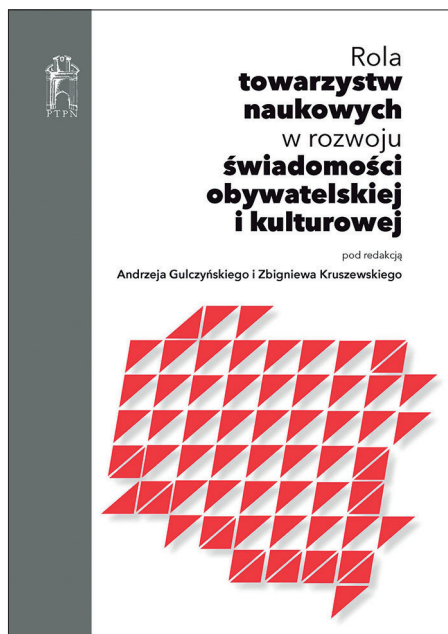
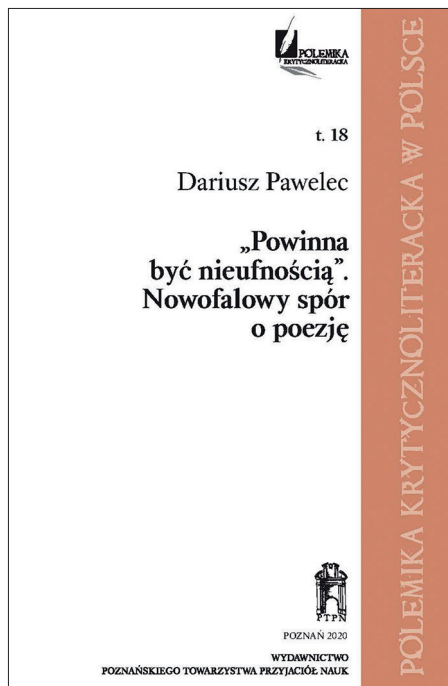
Renata Dobkowska, ***Dźwięk – Słowo – Niewyraźność***

Niniejsza książka składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza z nich poświęcona jest pojęciu niewyraźności i próbie jego konceptualizacji. Niewyraźność zostaje tu odniesiona do obszaru refleksji filozoficznej, następnie do języka i poezji, na koniec zaś do muzyki, z uwzględnieniem krótkiego szkicu na temat różnych koncepcji jej znaczenia i wyrazowości. Część druga zaś stanowi egemplifikację refleksji zawartych w początkowych rozdziałach. Za przedmiot namysłu nad wspomnianym zjawiskiem służą tu dwa cykle pieśniowe Juliusza Łuciuka do słów dwudziestowiecznych poetów: Juliana Przybosa (Narzędzie ze światła na baryton i orkiestrę) i Tadeusza Rożewicza (Skrzydła i ręce na baryton i orkiestrę symfoniczną).

Dariusz Pawelec, ***„Powinna być nieufnością”. Nowofalowy spór o poezję***

Publikacja przedstawia najważniejsze wystąpienia programowe z okresu tzw. burzy i naporu (1967–1976) Pokolenia 68 (Nowej Fali) w poezji polskiej. We wprowadzeniu do tekstów źródłowych (autorstwa m.in. Stanisława Barańczaka, Adama Zagajewskiego, Juliana Kornhausera, Krzysztofa Karaska) Dariusz Pawelec odtwarza okoliczności związane z narodzinami i krystalizacją pokoleniowej świadomości, omawia tezy programowe

i spory wewnątrz pokolenia oraz wystąpienia polemiczne wobec poprzedników (Orientacja Hybrydy, Pokolenia 56). Wybór tekstów źródłowych został podzielony na pięć grup: zbiór wczesnych manifestów, znaczące szkice programowe i polemiki, dojrzałe diagnozy dotyczące sytuacji pokolenia, dyskusja wokół tez o tzw. świecie nie przedstawionym (w tym wewnątrzpokoleniowy spór o wartość poezji Zbigniewa Herberta) oraz polemika wokół aktualizacji przesłania Czarodziejskiej góry Tomasza Manna.

Rola towarzystw naukowych w rozwoju świadomości obywatelskiej i kulturowej, red. Andrzej Gulczyński, Zbigniew Kruszewski

Publikacja stanowi zbiór artykułów powstałych na bazie wystąpień wygłoszonych podczas II Kongresu Towarzystw Naukowych, który odbywał się w Poznaniu 14 i 15 września 2018 r. Jego celem było przedstawienie wkładu społecznego ruchu naukowego w rozwój i popularyzację nauki, a także jego osiągnięć w zakresie kształtowania świadomości narodowej i obywatelskiej. Redaktorzy tomu – profesorowie Andrzej Gulczyński i Zbigniew Kruszewski – założyli, że w artykułach zostanie dokonana ocena działań i ewolucji społecznego ruchu naukowego od chwili odzyskania przez Polskę niepodległości, znajduje się w nich diagnoza stanu aktualnego oraz refleksja dotycząca przyszłości towarzystw regionalnych i branżowych w systemie nauki w kraju.

Tom otwierają artykuły dotyczące fundamentów społecznego ruchu naukowego. Tu znajduje się wypowiedź prof. Andrzeja Białasa, który uznał polskie towarzystwa naukowe za „prawdziwy skarb narodowy [...], który nie tylko znakomicie wzbogaca naszą pamięć historyczną i umacnia tradycję, ale, podobnie jak w przeszłości, również dzisiaj konsekwentnie i skutecznie służy budowaniu siły Najjaśniejszej Rzeczypospolitej”. Drugą grupę stanowią referaty poświęcone działalności towarzystw związanej z odzyskiwaniem w 1918 r. niepodległości. W kolejnych rozdziałach, z podziałem na towarzystwa regionalne i branżowe, autorzy omawiają działalność poszczególnych towarzystw w minionym stuleciu.

Maria Aleksandra Smockiewiczowa, **Moje wspomnienia**, wydał i opracował Norbert Delestowicz

Moje wspomnienia autorstwa Marii Aleksandry Smockiewiczowej to niezwykle pasjonująca opowieść o przeżyciach autorki i jej najbliższych przedstawionych na tle panoramy wydarzeń, jakie miały miejsce w państwie polskim w ciągu XX wieku. Jesteśmy świadkami przeżyć małej dziewczynki podczas podróży wielodzietnej rodziny pociągiem w 1919 roku do odradzającej się Polski. Otrzymujemy także dokładny opis systemu szkolnictwa w okresie międzywojennym i ówczesnie istniejących korporacji akademickich. Wiele miejsca Maria Aleksandra Smockiewiczowa poświęciła prezentacji doświadczeń, jakich doznała jej rodzina w trakcie II wojny światowej. Wprawnym okiem charakteryzowała także powojenne przemiany zachodzące w PRL.

Podstawę wydania *Moich wspomnień* Marii Aleksandry Smockiewiczowej stanowią przede wszystkim niepublikowane maszynopisy wspomnień, które powstały w latach 1991 i 1999-2001, a obecnie są przechowywane w Bibliotece Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Do publikacji zostały dołączone również relacje o latach nauki w Państwowym Liceum i Gimnazjum Żeńskim im. Generałowej Zamoyskiej i Poznańskim Konserwatorium Muzycznym w Poznaniu, które ukazały się wcześniej na łamach „Kroniki Miasta Poznania”.